

استاد سید مرتضی سادات فاطمی در کنار برادرانش، استاد سید جواد و سید مجتبی سادات فاطمی

قاری جریان ساز

سید جواد سادات فاطمی
داور بین المللی قرآن و برادر استاد

برای شناخت نقش آقا مرتضی سادات فاطمی در فعالیت های قرآنی کشور باید به دوران پیش از انقلاب اسلامی بازگردیم. حدود سال ۱۳۰۰ خورشیدی سید محمد عرب زعفرانی به مشهد سفر می کند. مدتی در مشهد ساکن می شود، شاگردانی را پرورش می دهد و سرانجام حدود سال ۱۳۲۰ خورشیدی به رحمت ایزدی می پیوندد. شاگرد درجه یک او، آخوند ملاعباس، استاد رهبر معظم انقلاب بوده است و ایشان در خاطر ایشان گفته اند: من را پدرم نزد ملاعباس برده است. شاگرد درجه ۲ سید محمد عرب مرحوم رضوان، خطاط بزرگ آستان قدس رضوی، بوده است. ملاعباس سمت راست سید محمد عرب می نشست و رضوان سمت چپ. پس از این دو نیز مرحوم سید حسین حافظیان، مهدی شجریان و توسلی خیاط در محضر سید محمد عرب شاگردی کرده اند.

پس از نسل اول شاگردان عرب، نسل بعدی روی کار آمدند. استاد علی مختاری (متولد ۱۳۰۲) یکی از شاگردان حافظیان بوده سید محمد عرب بوده و به طریقه های او آشنا بوده و می خوانده، صدای فوق العاده ای هم داشته است. در دارالسلام، سالن بزرگ حرم، در آن شلوغی، بدون بلندگو به تلاوت قرآن می پرداخته است به گونه ای که همه ساکت می شده اند. در آن زمان، قاریان به سبک های عراقی تلاوت می کردند و هنوز سبک مصری در ایران رواج پیدا نکرده بود. در سال ۱۹۴۵ میلادی که رادیو مصر افتتاح شد، نخستین قاری ای که در آن به تلاوت پرداخت استاد مصطفی اسماعیل بود. حدود سال ۱۳۳۰ خورشیدی گرامافون

به مشهد آمد و از این سال به بعد، مسیری جدید شکوفا شد. آقا مرتضی متولد سال ۱۳۲۸ است. یعنی هنوز استاد به دنیا نیامده بود که رادیو مصر افتتاح شد. این فاصله فاصله ای بسیار عجیب است «۱۳۰۰ تا ۱۳۳۰ خورشیدی. آقا مرتضی سال ۱۳۲۸ به دنیا آمده است. در هفت سالگی در سال ۱۳۳۵ به مکتب خانه رفته و قرآن آموخته است. هم زمان در منزل پدر بزرگ ما جلسه قرآنی بود که مرحوم رضوان مدیریت آن را بر عهده داشت. من از آقا مرتضی سؤال کردم که جلسه مرحوم پدر بزرگمان از چه زمانی آغاز شد. ایشان گفت: من هفت سالگی به این جلسه رفتم. پیش از آن نیز این جلسه دایر بوده است. آقا مرتضی از سال ۱۳۳۵ تلاوت استاد عبدالباسط را تقلید می کرد. در خاطر هست بچه ای سه چهار ساله بودم که وقتی جلسه صبح جمعه خانه پدر بزرگم بود، ابتدا انوار گرامافون پخش می شد. اول نوار عبدالباسط روی گرامافون پخش می شد، بعد جلسه قرآن شروع می شد. در این زمان، فکر نمی کنم در کشور کسی بوده باشد که به سبک عبدالباسط بخواند چون استعداد این کار نبود. زمینه های فرهنگی و اجتماعی اش نیز نبود. در چنین فضایی، آقا مرتضی جذب صدای عبدالباسط شد. نکته ویژه ای که جزو خصوصیات منحصر به فرد ایشان است مدل دقیق تلاوت در تقلید از قاریان مصری است. بر تلاوت هر قاری که تمرکز می کرد، مثل او به تلاوت می پرداخت. آقا مرتضی می گفت: در سنین نوجوانی، در جلسه ای خواندم. بهشتان زده بود که این کیست که به این شیوه قوی تلاوت می کند. استاد چابکی که یکی از استادان قدیمی مشهد است می گفت آقا مرتضی در سنین نوجوانی تلاوت هایی با کیفیت بالایی کرده است که شنوندگان متعجب می شده اند.

در آن زمان عده کمی بودند که با تلاوت عبدالباسط آشنایی داشتند. هیچ یک از مردم عبدالباسط رانمی شناخت. به همین سبب، نقش آقا مرتضی چنین نقشی است که در یک فضای خاص، عبدالباسط ایران می شود.

آقا مرتضی پس از گذشت مدتی، شاگرد استاد مختاری می شود و از محضر او بهره می برد. آقای مختاری با سواد بود و با قاریان معمولی فرق داشت. اهل مطالعه بود و با زبان عربی آشنا. نکته مهم دیگری که درباره آقا مرتضی درخور توجه است جریان سازی اوست. او در فضا و زمانی خاص آمده، در عرصه قرآن شروع به کار کرده و جریان سازی کرده است. کم کم نوار عبدالباسط فراگیر می شود. سال ۱۳۴۳ یا ۱۳۴۴ دایمی ام به سفر حج مشرف شد و در آن سفر، ضبطی ریلی خرید و با تعدادی نوار به مشهد آورد.

از سال ۱۳۴۷ به بعد، برخی از استادان قرآن تهران به همراه شاگردان به مشهد سفر کردند. استاد مولایی و شاگردانش نظیر مرحوم آقای مروت با مشهد ارتباط پیدا کردند، زمانی که جلسه قرآن حسینییه خیاط ها شکل گرفته بود و آقای مختاری معلم جلسات حسینییه خیاط ها شد. در چنین موقعیتی، ارتباط ما با قاریان تهرانی برقرار شد. قاریان تهران بسیار تحت تأثیر قرآن مشهد قرار گرفتند. آقا مرتضی نوار تلاوت های مصطفی اسماعیل را به این دوستان داد. جدیدترین نوارها را بین قاریان تهران پخش کرد و این جریان سازی به شهرهای دیگر کشور انتقال پیدا کرد.

بسم الله الرحمن الرحیم
- از این مقدمه خاتم دین عالم نبوت می آید
- ساری دکان بر همه دستگیر کند زاری نیست. کسی کند
- از به تیر اندازنده، بگردن میان قوا، با بقره
- سینه سیر از پیر نه، آرزو دینم در آن
- و تکیه ای نیست به زجرانان مقام و زنده نو
- خداوند بر تاهلارانی ترفیق می فرستد
سید جواد
۱۳۸۱، ۱۲، ۲۸

دستخط رهبر معظم انقلاب در راه تاسیس «جامعه قاریان مشهد»، سال ۱۳۶۸

نخستین کسی که آقا مرتضی را با تلاوت های استاد مصطفی اسماعیل آشنا کرد ایشان به استاد می گویند: شما با این صدای خوب، چرا مصطفی اسماعیل نمی خوانی؟ در آن هنگام، معظم له نوار تلاوت این قاری برجسته را به برادر ما داده بودند.

آقا مرتضی پس از انقلاب نیز تأثیر بسزایی بر رشد و توسعه تلاوت قرآن در مشهد و کشور داشت. او در زمان طاغوت در هیچ یک از مسابقات قرآن شرکت نکرد. پس از انقلاب در دومین دوره مسابقات بین المللی ایران حائز رتبه نخست شد. شاگرد پروری و توجه به تربیت قاریان ممتاز در مشهد نیز هیچ وقت از نظرش دور نشد. او هم اکنون نیز جلسات قرآن خود را در حرم حضرت رضا^(ع) اداره می کند و این سنت حسنه را بر جاست.

در سال ۶۸ با همکاری برخی از استادان قرآنی مشهد نظیر آقا مرتضی تصمیم گرفتیم تا جامعه قاریان قرآن مشهد را تاسیس کنیم. به همین دلیل برای آگاهی از نظر رهبر معظم انقلاب نامه ای برای ایشان ارسال کردیم. رهبر معظم انقلاب نیز از این اقدام استقبال کرد و دو پاسخ خود را در قابل نامه ای مرقوم فرمودند.